

► Horská indiánka

Andy a mlžný horský prales

Po vydatné skoré snídani jsme nasedli do připravené Toyoty, kde nás čekali tři členové našeho týmu – průvodce Abdel,

► kolibřík zelenonohý (*Popelairia popelairii*), sameček

kuchařka Luz a řidič Edwin. Cusco ještě spalo, když jsme ho opouštěli. První vesnička za Cuscem – Czuta je vyhlášená svými pekařskými výrobky, a tak zde Luz nakoupila chleba na další dny. Peruánský chleba je z pšeničné mouky, je světlý a má nasládlou chuť. Asi po hodině jízdy jsme zastavili u jezera Huacarpay. To leží na úpatí And, je zarostlé rákosem a panoráma nad ním je opravdu nádherné. Zde jsme nejprve pozorovali hejna kachen. Abdel je určoval – čírka skořicová (*Anas cyanoptera*), čírka žlutozobá (*Anas flavirostris*), čírka kropenatá (*Anas versicolor puna*) a několik slípek zelenonohých (*Gallinula chloropus*). Kvakoš noční (*Nyctitorax nyctitorax*) stál nehnutě uprostřed mělčiny. Kolem přeletělo hejno ibisů andských (*Plegadis ridgwayi*), na břehu poletoval tyrančík mnohobarvý (*Tachuris rubrigastra*). Potom jsme přešli po pěšince do rákosiny, kde byla připravena dřevěná pozorovatelná. Odtud jsme mohli ptáky nerušeně fotografovat. Ještě se objevily volavka bělostná (*Egretta thula*), tmavá volavka modrošedá *Egretta caerulea*, potápka Rollandova *Rollandia rolland*, slípka zelenonohá (*Gallinula chlo-*

ropusa) a vodouš velký (*Tringa melanocoeuca*). Běžní jsou zde rackové andští (*Larus serranus*) – ornitologové je zastihli až ve výšce 4600 m. Pak jsme přešli k autu, kde nás čekalo připravené jídlo. Kousek nad jezerem byly právě rozkvetlo žluté kvetoucí keře (*Nikomana tomentos*), které lákaly kolibříky. Zaujal nás zejména největší kolibřík, který se na světě vyskytuje – kolibřík velký (*Patagona gigas*), dorůstající až 22 cm. Nektar sbíral i kolibřík sylfa zeleenocasá (*Lesbia nobilis*) s dlouhým ocasem a endemický kolibřík výšinový (*Oreonympha nobilis*). Na okolních skalách stavěli v křovinách hnízda hojní strnadi ranní (*Zonotricha capensis*), poletovali tam i další strnadovití ptáci – dijuka popelavá *Phrygilus plebejus* a dijuka zahradní (*Phrygilus fruticeti*). Na tuhých listech agáve posedávaly šafránky zelenavé (*Sicalis olivascens*). Tak jako naši rorýsi, létají zde rorýsi bělokrčí (*Streptoprocne zonaris*). Několikrát nad námi kroužily poštolka pestrá (*Falco sparverius*) a káně aguja (*Geranoaetus melanoleucus*). Abdel nás zavedl k velkému stromu, kde měly společná hnízda nádherné modré tangary. Poprvé a rozhodně ne

Okénko z cest Peru – opravdový ptačí ráj (2)

naposledy jsme ocenili Abdelovo vzdělání. Vystudoval státní univerzitu v Cuscu, obor ornitologie, plynne hovoří francouzsky, anglicky a místními jazyky, tedy španělsky, kečuánsky, a zdejšími indiánskými jazyky. Bez kvalitního průvodce by naše poznání parku Manu bylo rozhodně neúplné.

Pokračovali jsme v jízdě k hřebenům

► Kolibřík velký (*Patagona gigas*)

And. U cesty se běžně vyskytují drozd jihoamerický (*Turdus chiguanco*) se žlutým zobákem a drozd velký (*Turdus fuscater*) s červeným zobákem. Oba jsou převážně černě zbarvení a lépe by se na ně hodilo české pojmenování kos (taktéž rod *Turdus*). Jsou totiž téměř k nerozeznání od našeho kosa a určitě i blíže příbuzní! V křovinách poletují čížci jihoameričtí (*Carduelis megalanica*) a občas vidíme holoubky naholíci (*Metriopelia ceciliae*). Po několika kilometrech skončila asfaltka a od té doby jsme se pohybovali již jen po kamenitých cestách. Raději jsme se ani nedívali dolů, protože srázy byly ohromné a kvalita cesty mizerná, na mnoha místech byla vozovka sesunutá a svodidla prakticky neexistovala. Cesta byla široká tak akorát pro jedno auto, a proto při setkání protijedoucích vozidel musel vždy někdo couvat k nějakému rozšířenému místu. Není tedy divu, že kousek před přejezdem nejvyššího místa jsme měli první defekt. Naštěstí to bylo před vesničkou Lancarani. Čekání na opravu auta jsme si zpříjemnili posezením v restauraci na rynku a pozorováním reje kolem. Zajímavé bylo očkování obyvatelstva, které se dělo přímo u hlavní cesty, kdy sestřička procházejícím píchala sérum do levého ramene. Kousek vedle radnice byla škola, a tak jsme mohli pozorovat, jak probíhá stravování školáků. Ti vyběhli z budovy a běželi za svými maminkami a babičkami pro něco dobrého k snědku. Po výměně pneumatiky jsme pokračovali dál. Opět jsme o trochu míň věřili našemu vozu, protože vyměněná pneumatika měla naprosto nulový vzorek. Cestou jsme viděli zvláštní kamenné drobné kruhové stavby, které sloužily jako mnišské kobky. Obyvatelé v okolí pěstují především brambory. Ty právě kvetly – měly exotickou modrou barvu. Pak jsme přešli do městečka Paucartambo, známého starým kamenným mostem. Zde jsme pozorovali zajímavý život horských indiánů. Na tržišti prodávali všechny možné tropické plody a také mnoho druhů brambor, které právě odtud pocházejí. K prodeji byla i prasata, která svými dlouhými štětinami připomínala své divoké předky. V potoce pod mostem prováděly ženy hygienu a myly zde i své potomky. Na protějším břehu spokojeně žila domácí prasátka. Luz nám mezitím připravila vynikající kuře s opraženým maniokem. Konečně jsme dosáhli nejvyššího vrcholu své cesty, a to výšky 3 850 m. Prošli jsme policejní kontrolou, ale turisté ji nezajímali, hledala spíše potenciální pašeráky kokainu.

Příroda západní strany And je poměrně chudá díky převládajícímu suchu. Většinou je zde pouze nízký bylinný porost, stromy zde rostou poměrně řídké. Zajímavé je, že původní araukárie jsou zde vzácné a rostou spíše v městečkách a vesnicích jako okrasné stromy. Na svazích jsou uměle vysazovány eukalypty z Austrálie a horské borovice

» Na pochodu

» Ornitologická pozorovatelná u jezera Huacarpay

» Andy

► Horský mlžný prales

původem ze Střední Ameriky. O tom, kdy byly vykáceny původní lesy, Abdel nic nevěděl.

Blížili jsme se k národnímu parku Manu. Oblast Manu zahrnuje Národní park Manu a velké území, které ho obklopuje. Chráněná přírodní oblast Parque Nacional del Manu byla založena v roce 1968. V roce 1977 byla prohlášena za biosférickou rezervaci a od roku 1987 je zapsána do seznamu přírodního dědictví lidstva UNESCO. S rozlohou 18 812 km² byla donedávna největším národním parkem deštného pralesa na světě. Turisticky přístupná je jen malá část na jihovýchodě (zona Cutural) a na severovýchodě (zona Experimental).

Založení národního parku Manu v Peru bylo jedním z nejvýznamnějších okamžiků v dějinách péče o ochranu velkých přírodních oblastí. Jedná se o opravdu nedotčený park s neobyčejně nízkou hustotou obyvatelstva. Nicméně nejvýznamnějším faktorem, který přispěl k jeho důležitosti, byla

rozmanitost prostředí a společenstev, jež jsou významnou ukázkou přírody Latinské Ameriky. Park se rozprostírá od And až k amazonským nížinám. Celkový rozdíl nadmořské výšky je přes 3 000 m, od 250 m do 4 000 m, zahrnuje plynulou řadu vegetačních typů od náhorních planin a zamlžených paramos (vysokých náhorních rovin bez stromů v severních Andách), až k nížinným zaplavovaným tropickým lesům, které se táhnou podél toku dvou hlavních řek kraje: Rio Manu a Rio Alto Madre de Dios. Je to jedno z nejlepších míst v celé Jižní Americe k pozorování různých druhů tropické zvěře. V tomto národním parku bylo identifikováno osm set druhů ptáků (téměř dvojnásobek druhů ptáků než v kterékoli evropské zemi). Některé prameny uvádějí dokonce tisíc druhů ptáků. Mnohé z těchto druhů jsou málo známy a některé z nich byly popsány teprve před několika lety. Stalo se tak na základě jedinců chycených do sítí, které ornitologové umístili na mýtinách pra-

lesa. Roste zde na 20 000 druhů cévnatých rostlin, z toho přes 5 000 druhů kvetoucích rostlin. Savců zde žije asi 200 druhů, počet druhů hmyzu a bezobratlých nelze vyčíslit. Jen motýlů je zde víc jak 1 200 druhů!

Podle klasifikací, jež obvykle používají ekologové, je možno rozlišovat až šest typů tropického deštného pralesa: zaplavovaný (bažinný) deštný prales, nížinný deštný prales, poříční deštný prales, středohorský deštný prales, mlžný vysokohorský prales a horský deštný prales. Běžně se ale dělí na dva základní typy – nížinný deštný prales a mlžný horský prales. Kontinuitu vegetační pokrývky porušují pouze mýtiny, jezera, skalnatá úžlabí a močály – tedy prvky, které obohacují rozmanitost krajiny.

Hranici parku Manu jsme překročili ve výšce 3 530 metrů. Byla zde vysokohorská vegetace, které vévodily cykasy. Teploty zde dosahují až – 2 stupňů Celsia a až do těchto výšek zalétají kolibříci svítiví (*Aglaeactis cupripennis*). Jde o místo s nejvyšším doloženým výskytem kolibříků na světě. Odtud už sjíždíme dolů. Po cestě přelétá hejno asi 20 kusů holubů pruhocasyých (*Columba fasciata*). Při zastávkách vidíme například datla andského (*Piculus rivolli*) nebo sojku modrohrdlou (*Cyanolyca viridicyana*). Podařilo se nám vyfotit krásného oranžového ptáka, tyranovce rezavého (*Pyrrhomyias cinnamomea*). Velmi dobře slyšíme největšího ptáka oblasti – guana andského (*Penelope montagnii*), který dorůstá až 60 cm, ale bohužel se nám ho tentokrát nepodaří spatřit. Při cestě k noclehu už téměř za tmy nás Abdel upozornil na nádherného momota horského (*Momotus aequatorialis*). Do první ekolodgy (turistické základny) přijíždíme již potmě, ale správce nechává ještě chvíli elektrický generátor v běhu, takže se osprchujeme a uložíme pod světlem žárovek.

Ing. Josef Nožička – Uherské Hradiště
 primaroute@nozicka.cz
 Foto: autor

Starší čísla časopisu EXOTA

kompletní ročníky (11 čísel) • časopisy zasíláme do 5 dní na dobírku, neúčtujeme balné

• 200 Kč/250 Sk •

• 250 Kč/300 Sk •

• 300 Kč/350 Sk •

• 400 Kč/450 Sk •